

ARI PAULOW

The background of the cover is a dark, atmospheric scene. A car is parked on the left side of a road. In the center, a person in a dark hoodie stands with their back to the viewer, looking towards a bright, glowing light source in the distance. Several bright lightning bolts strike down from the sky, illuminating the scene. The overall color palette is dominated by deep blues and blacks, with bright white and yellow highlights from the lightning and the central light source. The bottom of the cover features a dark, rippling surface that looks like water or a wet road, with some orange and yellow sparks or embers scattered throughout.

VIIMEINEN
VARTIOMIES

Viimeinen vartiomies

Ari Paulow

Viimeinen vartiomies

SAGA Egmont

Viimeinen vartiomies

Cover image: Shutterstock
Copyright © 2008, 2022 Ari Paulow and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788728530122

1. POD edition

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com

Saga is a subsidiary of Egmont. Egmont is Denmark's largest media company and fully owned by the Egmont Foundation, which donates almost 13,4 million euros annually to children in difficult circumstances.

Viimeisen vartiomiehen lähtökohtana olevat rikokset ovat tapahtuneet todellisuudessa. Itse tarina on mielikuvituksen tuotetta.

Aiemmissa Hackman-romaaneissa esiintyneen Perttu Grönlundin esikuva poistui paremmille seikkailumaille syksyllä 2007. Omistan tämän kertomuksen hänen muistolleen.

Tämäkö on loppu?

Keski-ikää lähestyvä mies kyyhötti lattianrajassa hampaat irvessä ja yritti ponnettomasti päästä ylös.

Hänet oli kytketty käsiraudoilla selän takana kuumottavaan patteriin, joka liikahti mutta ei antanut periksi.

Ei piru vieköön tätä jaksa enää kauan, hän tuumi ja kirosi puoliääneen. Alaselkää, olkapäitä ja ranteita vihloi, poltti ja pisteli, eikä jalkojen laita ollut yhtään sen paremmin. Nilkat oli kiristetty nippusiteillä tiukaksi paketiksi ja varpaita uhkasi lähiaikoina varma kuolio.

Saakeli mikä olo, hän tuskaili kertaalleen syötyä donitsia nieleskellen. Tukala oli aivan liian ylimalkainen sana kuvaamaan istuma-asentoa sillä vetoisalla lattialla, jonka pinta oli karheaa, kylmää betonia.

Mies ponnisteli ollakseen ajattelematta kipua ja mietti. Kauanko häntä oli jo pidetty vankina tässä kalustamattomassa huoneessa jossa ilman oven alta ohuena viiruna kajastavaa valoa ei olisi nähnyt edes vastapäistä seinää? Ehkä puolitoista tuntia,

ehkä jopa kaksi, hän arveli vaikka tiesi että varsinkin odottavan aika on suhteellinen käsite. Siihen oli kuitenkin tyydyttävä, sillä ranteessa hehkuvan itsevalaisevan Luminoxin katsominen oli kahlittuna mahdoton tehtävä.

Tulomatkasta hänellä ei ollut minkäänlaista käsitystä eikä siitä missä hän sillä hetkellä oli. Vasemmalla kyllä häämötti ikkuna mutta sitä oli siltä paikalta turha tuijotella. Ruutua peitti musta rullaverho, eikä sen raosta ollut langennut edes mahdollisten ohikulkevien autojen valoa koko sinä aikana jonka hän oli siinä kurjassa loukossa kyhjänyt.

Mies huokaisi. Virtsarakko oli halkeamispisteessä ja vatsassa kurisi, mutta nälkä ja kusihätä olivat sillä hetkellä pienimpiä huolenaiheita. Paljon pahempaa oli toivo ja pelko vastapäisen teräsoven aukeamisesta. Edellisestä kerrasta oli kulunut jo pieni iäisyys. Silloin siitä oli astunut kommandopipolla kasvonsa peittänyt mies, joka oli kaatanut hänen suuhunsa muutaman tilkan vettä ja kertonut että morsemerkkien naputtaminen lämpöpatteriin oli hukkaan heitettyä aikaa. ”Ei sitä täällä kuitenkaan kukaan ole kuulemassa”, oli naamiomies murahantanut ja kopauttanut häntä varoituksena ohimoon, joka edelleen oli tyrmäyksen jäljiltä arka.

”Mistä hitosta tässä oikein on kysymys?” hän oli udellut mieheltä saamatta minkäänlaista vastausta. Remu Aaltoselta kuulostava hiippari oli vain urahantanut jotakin epäselvää ja häipynyt huoneesta raskain askelin. Mennessään hän oli lukinnut oven.

Lukinnut miksi? Millä helvetin konstilla tuo saakelin vanginvartija kuvitteli hänen pääsevän edes ovele? Muuttumalla aineettomaksi? Levitoimalla vai jonkun ihmeellisen poltergeist-ilmion avulla?

Hän ihmetteli sitä jonkinlaisen fatalistisen sarkasmin vallassa ja pisti tyytyväisenä merkille että tietty itseironinen huumorintaju oli tallella.

Ja mikäli senhetkisestä olotilasta etsi muita hyviä puolia, niin päänsärky oli hellittänyt edes hieman. Pipomiehen jossain välissä antama kuusisatanen burana oli siis hoitanut hommansa.

Hän muisti mistä painajainen alkoi. Kymmenen maissa illalla hän oli ollut firman autohallissa lähdössä töistä, kun joku oli hiipinyt hänen taakseen ja iskenyt häntä jollakin painavalla astalolla päähän. Ohimossa oli jysähtänyt ja silmissä leimahtanut ja seuraavaksi hän oli herännyt tässä ummehtuneessa huoneessa jaloistaan ja käsistään kahlittuna.

Kuin orjaksi kaapattu neekeri joskus parisataa vuotta sitten.

Ei jumalauta! Jos joku pelkäsi häntä tarpeeksi nähdäkseen kaiken tämän vaivan, niin juttu oli paljon pahempi kuin hän oli aluksi kuvitellut. Kyseessä ei ollut mikään viaton piknik. Nyt oli käsillä todellinen huviretki hirttopaikalle.

Mies tuhahti assosiaation tuomalle mielikuvalle. Mistä hiivatista Peter Weirin ohjaama elokuva olikin putkahtanut hänen mieleensä? Harrison Fordin ja Jessica Langen tähdittämä *Todistaja* oli hänen suosikkinsa Weirin elokuvien joukossa – ei ohjaajan kotimaassa Australiassa kuvattu *Huviretki*, vaikka se hieno leffa olikin.

Mutta paskankos väliä tuolla, hän pohti. Molemmissa oli kysymys pahoista voimista, jotka tällä kertaa uhkasivat koitua hänen itsensä kohtaloksi.

Hän liikutteli varpaita ja sormia saadakseen veren kiertämään. Pelko, viha ja suunnaton ikävä taistelivat vallasta hänen sisimmässään. Kuinka muksut ja muija selviäisivät eteenpäin ilman häntä, mikäli hän ei selviäisi täältä hengissä?

Henkivakuutus oli kyllä kunnossa, mutta siitä heruisi vain 30 000 euroa, eikä talostakaan ollut maksettu vasta kuin puolet. Sekään ei lohduttanut, että kuolleena hän ei kaipaisi enää ketään eikä mitään. Hirveintä oli tieto vaimo-rukan tulevasta surusta ja siitä että lapset joutuisivat kasvamaan ilman isäänsä.

Mies veti muutaman kerran henkeä ja yritti rauhoittua. Ajan mittaan vaimo kyllä toipuisi ja lapset vielä häntäkin paremmin, sillä onneksi niillä on sellainen kyky. Sitä paitsi peli ei vielä ollut menetetty, hän vakuutti itselleen ties monennenko kerran. Niin kauan on toivoa kuin on elämää, eikä hän vielä ollut kasvattamassa koiranputkea jonkin varjoisan kalmiston nurkassa. Aikaa oli jäljellä vaikka tuskin enää paljon, eikä ulkopuolelta tulevaan apuun voinut luottaa. Siksi oli keksittävä jotakin ja pian.

Samassa pimeästä kuului kolahdus ja huoneeseen syttyi valo. Ovesta astui kaksi miestä joista etumaisella oli järeäkaliiberinen automaattipistooli kädessä.

1

Perjantai 16.40–22.45

– Jesse, laitanko pari Jekkua että saan kostetuksi tälle hepulle. Se perhana juotti mut eilen illalla känniin ja meni tämä päivä rokulihommiiksi.

Kirjanpitäjä Kauranen tarkoitti keskimittaista miestä joka valitsi baarijakkaran hänen vierestään.

– Tämä leveäharteinen tomaattisilmä on Kartsa Kajaanista, hän jatkoi samaan hengenvetoon. – Oli Hoikankankaalla kapiaisena ja muutti vasta pari kuukautta sitten Ouluun. Lymysi muka ensin jossain helvetin Tuirassa, mutta älysi viikko takaperin siirtyä Heinäpäähän meidän parempiosaisen riesaksi. Huononi siinä molempien kaupunginosien keskimääräinen älykkyysosamäärä heti kerralla.

Kauranen hekotteli väännökselleen ja siemaisi paukkunsa. Tummatukkainen taistelupari seurasi esimerkkiä, yskähti, pyysi uudet ja ojensi tiskin yli kätensä.

– Mastolan Kari-Pekka, moro. Entinen Valmetin mannekiini ja nykyinen runoilija, konsultti ja keräilijä. Sano Koo-Pee vaan. Niin ne tekevät kaikki muutkin.

Kari-Pekka Mastola oli roteva, kevyesti päivettyynyt mies, jolla kokomustan asun alla oli urheilijan vartalo. Kymmenen vuoden kokemuksella baarimikkona ja yksityisetsivänä arvioin hänet suunnilleen 40–42-vuotiaaksi.

Puristin tarjottua kättä ja toivotin uudisasukkaan tervetulleeksi kaupunginosamme helmeen. Liverpool oli vaatimaton korttelikuppila, mutta sellaisena ainakin me omistajat halusimme sen nähdä.

– Itse asun Kasarmintiellä Myllytullissa ja yhtiökumppani Arttu Palovaara Kempelessä. Vaikka kyllä me molemmat ollaan syntyperäisiä Heinäpään sällejä, kerroin taustoja.

Mastola hymyili ja koputti etusormella tiskillä olevassa telineessä myytäviä dekkareita.

– Eikös se sun Arttu-serkkusi ole ihan kirjailijamiehiä? Ja tämän Kaurasen mukaan sullakin taisi olla joku eksoottinen sivuammatti. Käsitinkö oikein, että pidät yksityistä etsivätoimistoa jossain kaupungilla?

Kaurasen nyökytellessä vieressä oli turha yrittää valehdella. Niinpä löin kassakoneen kiinni ja totesin faktat:

– En pidä enää. Lopetin toimiston jo viime keväänä ja keskityn tällä erää baarimikon hommiin. Siinä sivussa pidän meidän työntekijöitä edes jonkinlaisessa ruodussa.

Luullakseni ilmeeni muuttui sen verran synkäksi, että Kauranen katsoi parhaaksi puuttua peliin.

– Tältä Jesseltä kuoli puoli vuotta sitten vaimo, hän sanoi. – Ammuttiin, kun Jesse tutki yhtä juttua. Tai avovaimo, korjasi Kauranen ja lisäsi punastuneena huomattuaan vihaisen

mulkaisuni: – Tanja oli raskaana ja lapsi kuo... siis menehtyi siinä samalla.

Että sillä lailla! Ystävänä pitämäni tilimaakari visersi elämäni tuskaisimpia muistoja täysin ventovieraalle ihmiselle. Oikein hyvä, olipa erittäin hienotunteista, herra tuleva miljoonaperijä, peliautomaattien orja, tukkaa värjäävä nelikymppinen keikari ja ikuinen poikamies!

– No joo, niinhän siinä kävi, myönsin vaisuna, sillä lähimenneisyyteni tonkiminen on kiusallisinta mitä tiedän. Enempiä uteluita välttääkseni katselin ikkunasta Isokadun harmauteen, mutta turhaan. Piristyneeltä vaikuttava Koo-Pee Mastola halusi vielä jatkaa.

– Otan osaa, hän sanoi. – Oliko teillä ennestään yhteisiä lapsia? Meinaan, siis että...

– Ei ollut. Me tavattiin vasta reilu vuosi sitten kesällä. Meidän... tai siis mun ja Tanjan piti ostaa yksi talo Pyykösjärveltä ja muuttaa sinne. Se nyt sitten tietenkkin jäi.

Ja niin olisi puolestani saanut jäädä myös senkertainen keskustelu. Siksi otin pyyhkeen ja rupesin kuivaamaan astioita ja tekemään kaikenlaisia muita korviketoimintoja, joita korttelikapakassa aina riittää.

Siihen aikaan baaritiskillä ja pöydissä oli rauhallista, sillä Liverpoolin päiväkerho oli jo kotona syömässä ja saunomassa – ja kännisimmät nukkumassa – eikä alkuiltavuoro ollut vielä saapunut. Paikalla notkui vain puolentusinaa janoista, kun Kauranen nousi jakkaralta huomattessaan pokeriautomaatin vapaaksi.

Suureksi harmikseni Kari-Pekka Mastola jäi tiskinpäähän jatkamaan turinointia.

– Olen lukenut pari sen Arttu Palovaaran kirjaa, hän tunnusti. – Niissäkin tuodaan esiin, että huumerikollisuus ja katuväkivalta ovat rajussa kasvussa. Ja näkee sen jokapäiväisessä elämässäkin, ainakin tietyissä ammateissa. Ravintolahenkilökunta, sairaanhoitajat ja sosiaalityöntekijät ovat ensimmäisinä tulilinjalla.

Äkillinen aiheenvaihdos tuli täytenä yllätyksenä, sillä Mastola ei mielestäni näyttänyt mieheltä jota yhteiskunnalliset asiat kiinnostavat.

– Niin myös bussikuskit, taksimiehet, poliisit ja jokainen jalankulkija joka kävelee Rotuaarilla ja lähiöostarissa liian kännissä ilta-aikaan, lisäksi puolestani. Mustaani poolopaitaan, suoriin housuihin, kävelykenkiin ja samanvärisen välikausitakkiin pukeutunut Mastola puhui asiaa eikä ollut läheskään niin juovuksissa kuin oli aluksi vaikuttanut. Punertavat silmänvalkuaiset eivät sittenkään viestittäneet päivän aikana nautituista virvokkeista vaan kostean edellisillan seurauksista.

– Niinpä niin, hän totesi kuivasti. – Ja koskee se väkivalta ihan tavallisia kansalaisiakin. Vastahan täällä Oulussa joku linnankundi suivaantui kapakassa, kun eräs pariskunta halusi olla rauhassa eikä päästänyt sitä istumaan samaan pöytään. Jätkä kävi taksilla hakemassa kotoa tussarin ja ampui sitä pahaa-aavistamatonta aviomiestä takaraivoon. Muistatko jutun?

– Muistan toki. Kaveri kuoli, mutta oikeus antoi tuomion vain taposta. Käräjätuomarin mielestä kyseessä ei ollut harkittu murha, vaikka aseiden hakemiseen, lataamiseen ja rikospaikalle paluuseen meni yli puoli tuntia. Pikaistuksissa tehty tappo, oli raastuvanoikeuden sosialidemokraattinen päätös.

– Todella pikaistuksissa, tuhahti Mastola. – Suunnilleen yhtä uskottava selitys kuin Mainilan laukaukset.

– Älähän nyt. Pakkohan 150-miljoonaisen neuvostokansan oli turvata Leningradin koskemattomuus. Parhaiten se tapahtui tekemällä ennalta ehkäisevä offensiivi kolme- ja puolimiljoonaisen Suomen kimppuun. Ja hyvin siinä onnistuttiin. Helsinkiin tehdystä yllätyspommituksessa kuoli 97 siviiliä, joista valtaosa oli Hitlerin kätyreitä. Kysy vaikka Jaakko Laaksolta.

Keskustelu karkasi käsistä, mutta juttelimme niitä näitä vielä hetken. Keskeytimme vasta Kaurasen poiketessa välillä ilmoittamassa, että hän käy yläkerran asunnolla syömässä ja ottamassa parin tunnin tirsat.

– Jaksaa sitten illalla lähteä johonkin yökerhoon etsimään sitä ainoaa oikeaa. Tiedä vaikka tarppää jälleen, hän tuumaili ja katosi ovesta.

Sillä hetkellä kello oli tarkalleen seitsemäntoista. Koo-Pee Mastola tilasi tuopin New Castle Brownia, josta hän imaisi kolmasosan yhdellä kulauksella ja pyyhkäisi vaahtoa suupielestä. Sama turina jatkui.

– Joku roti tähän maahan on saatava, hän jankkasi. – Perkele, ajat kännissä tahallaan entisen eukkosi tai ukkosi hengiltä ja istut vähemmän kuin muutaman millin kavaltaja. Onko sun mielestä oikein, että raha on kalliimpaa kuin ihmisen henki?

Koo-Pee Mastola puhui silkkaa faktaa ja vieläpä kohtuullisen asialliseen sävyyn. Siitä huolimatta ei olisi oikein huvittanut jatkaa, vaikka entinen ammattini dekkarina ja morsiameni väkivaltainen poismeno tekivätkin aiheesta henkilökohtaisen – ilmaisun kaikkein syvimmissä merkityksessä.

Näissä aatoksissa laskin limuhanasta lasillisen Jaffaa ja kulautin sitä suullisen kurkkuuni ennen kuin sanoin:

– Suomen kriminaalihuolto on syvältä sieltä minne ei päivä paista. Ja tapa- ja ammattirikollisia lellitään kaikkein eniten. Ensin niiden sallitaan oikein lain voimalla tehdä mahdollisimman paljon rötöksiä ilman vangitsemista. Sitten ne palkitaan ahkeruudesta yhdistämällä tuomiot ja antamalla kohtuullistamispöytäkirjaksi sanotun lainkohdan avulla paljousalennus. Mieti nyt itse. Aseellisesta ryöstöstä keskimääräinen kakku on kaksi ja puoli vuotta linnaa, mutta kymmenestä ryöstöstä ei saa juuri yhtään sen enempää. Helvetin järkevää politiikkaa, eikö vain?

– Tosi on, myönsi Mastola. – Ja kiinnijääneillä konnilla on laintuntemus hallussa. Kuulusteluissa ne tunnustavat kaikki aiemminkin tehdyt kuprut, koska niiden esiintulo ei pidennä linnareissua paskan vertaa. Yksi tuomio kuittaa samalla kaikki vanhat. Mikäs sen mukavampaa.

– Mukavaa rikollisille, ei uhreille, jatkoin synkkänä. – Lähes päivittäin lehdissä kirjoitetaan, että joku tyyppi on tehnyt henkirikoksen päästyään kuulustelun jälkeen odottamaan vapaalla jalalla edellisestä konnankoukusta saamansa tuomion täytäntöönpanoa. Ja se se vasta pännii, että usein on kyseessä tämän samaisen mulkeron toinen tai kolmas surmatyö. Miten pirus joku päästetään riistämään viidentoista vuoden sisällä usean ihmisen henki. Sitä ei järki riitä kertomaan.

No niin. Tanjan kuoleman jälkeen olin pitänyt kaiken sisälläni, surun, vihan ja kostonhimon, ja äkkiä kaikki tuo tuska ja turhautuminen alkoi purkautua kuin laava tulivuoresta: väärässä paikassa, väärään aikaan ja väärälle ihmiselle. Tiedän hyvin että minun olisi aikoja sitten pitänyt puhua asiasta

jollekulle ammattiauttajalle – ei vain serkulleni Artulle, joka oli jo rustannut aiheesta romaanin – mutta sieluni ja menneisyyteni levittely jonkun kallonkutistajan kaiken nähneelle työpöydälle ei ole koskaan kuulunut tapoihini.

Koo-Pee Mastola tiiraili minua tuoppinsa yli tutkivainen ilme silmissään. Näytti siltä että hän oli iloinen saatuaan samanmielisen juttukaverin, vaikka toisaalta reaktioni voimakkuus oli ehkä pieni yllätys. Hän maistoi olutta ja totesi Marlboro kädessään:

– Oli kiva jutella, Jesse. Nyt pitää käydä ulkona tupakalla ja siirtyä vähitellen kämpille. Tuli otettua eilen vähän liikaa.

– Sulla on vielä olut juomatta, huomautin Mastolan noustessa pallilta ja kääntyessä mennäkseen ulos.

– Kaada lavuaariin ne loput, hän urahti taakseen ja heilautti rennosti kättään. Väliovi kävi ja mies oli poissa.

Rupelipöydässä istuva kantaporukka jatkoi Texas Hold’emiä kaikessa rauhassa. Puheensorinan perusteella Kämäräisen Jööke palokunnasta oli vankasti voitolla, ja miksipä ei olisi ollut. Kyllä vanha Kärppä-hyökkääjä osaa korttia pelata.

Arttu-serkku päästi minut päivävuorosta kello 17.30.

Ulkona oli syyskolea keli, kun starttasin Mondeoni, heitin ykkösen silmään ja suunnistin keskustaa kohti. Pussikaljapartioista näki että lokakuun ensimmäinen viikonloppu oli alkamassa Pohjolan ”valkeassa” kaupungissa. Tuuli puhalsi puuskissa – enimmäkseen taas mereltä – ja lämpömittari näytti kymmentä astetta plussaa. Sadepisaroiksi naamioituneita rukkasia läiski tuulilasiani sillä puolentoista kilometrin matkalla, jolla kärry nieli nupukiviä ja asfalttia ennen kuin ehdimme Heikinkadun kuntosalille. Siellä tein

Oululainen yksityisetsivä Jesse Hackman on ehtinyt urallaan moneen. Hän on työskennellyt yksityisetsivänä Oulussa ja New Yorkissa sekä pyörittänyt pubia kotikaupungissaan. Nyt Hackman laajentaa työkenttäänsä myös henkivartijaksi – suojelusta kaipaa tappouhkauksia saanut it-miljonääri. Uusi aluevaltaus vie Hackmanin keskelle yllättävää rikosten vyyhtiä. Kuka haluaa miljonäärin hengiltä?

Ari Paulow (s.1954) on suomalainen kirjailija, joka tunnetaan erityisesti dekkareistaan. Dekkarien lisäksi Paulow on julkaissut myös nuortenkirjoja. Paulow työskenteli pitkään ravintoloitsijana kirjailijan työnsä ohella.